

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Tjänsteskrivelse till miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:
2023-04-28

Diarienummer:
2023-484

Handläggare:
Ulrich Wimmer

Yttrande i mål nr M 2900-22 angående tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken för vattentäkt på fastigheterna Jälla 2:34 och Jälla 2:25 i Uppsala kommun

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

1. **att** överlämna yttrandet daterat den 2023-05-10 till Mark- och miljödomstolen.

Ärendet

Remiss från Mark- och miljödomstolen, målnummer M 2229-23, remisstid: 17 maj 2023

Remiss angående ansökan om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken för vattentäkt (uttag samt uttagsbrunn och därtill tillhörande anordningar) på fastigheterna Jälla 2:34 och Jälla 2:25 i Uppsala kommun, Uppsala län

Beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningen. Ärendet bedöms inte ha konsekvenser sett ur perspektiven för jämställdhet eller näringsliv.

Ärendet bedöms inte ha konsekvenser sett ur perspektiven för barn, jämställdhet eller näringsliv.

Föredragning

På fastigheten Jälla 2:25, Uppsala kommun, kommer en rättspsykiatrisk vårdenhet att bedrivas. Fastigheten är inte ansluten till något kommunalt vattenledningsnät och därför planeras en ny brunn för dricksvattenuttag på angränsande fastighet, Jälla 2:34. Brunnen utgörs av en bergborrad brunn där uttag av grundvatten kommer att ske. Aktuellt läge för uttagsbrunn ligger inte inom någon klassad grundvattenförekomst enligt VISS (2021).

Länsstyrelsen beslutade om att verksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan

Verksamhetens vattenbehov har uppskattats till 9,4 m³ /dygn baserat på vattenförbrukningen hos liknande anläggningar. Under 2022 har sökanden låtit borra en uttagsbrunn som sedermera nyttjats för provpumpning sommaren 2022 och i januari-februari 2023. Samma uttagsbrunn avses nyttjas för det grundvattenuttag som ansökan gäller. Provbrunnen är borrad enligt gällande normbrunn och har ett totaldjup om 33 m från markytan. Vattenuttaget sker i en bergakvifer. I detta fall ska grundvatten i kristallint berg (granodiorit) nyttjas.

Enligt Länsstyrelsens databas (2021) över förorenade områden finns det inga potentiellt förorenande verksamheter inom fastigheten eller inom uttags brunnens teoretiska influensområde. Cirka 300 meter västerut, på andra sidan väg 288, finns en potentiellt förorenande verksamhet som utgörs av plantskola. Även väg 288 medför risk för att föroreningar avsätts i form av partiklar men även risk för läckage vid eventuella olyckor. På intilliggande fastighet, Jälla 2:25, finns en infiltrationsanläggning för den rättspsykiatriska vårdverksamhetens avlopp. Uttagsbrunnen ligger 50 meter från infiltrationsanläggningen. Sökanden bedömer att det inte finns någon risk för förorening av grundvatten från anläggningen.

Grundvattenuttag kan generellt påverka grundvattenbildning och grundvattenrörelser och därmed bidra till spridning av föroreningar om sådana förekommer. Inga kända föroreningar finns inom grundvattenuttagets teoretiska influensområde och marken kring uttagsbrunnen har låg genomsläpplighet vilket minimerar risken för spridning av föroreningar till grundvattnet. Sökanden bedömer att det inte föreligger någon risk för spridning av föroreningar.

Det teoretiska influensområdet för ansökt grundvattenuttag är beräknat till 200 meter medan den kompletterande provpumpningen visade på ett influensområde på 92 meter vid ett uttag på 17,7 kubikmeter per dygn. Vid det 34 ansökta pumpflödet på maximalt 10 kubikmeter per dygn kommer det faktiska influensområdet vara mindre.

Utifrån den redovisade hydrogeologiska utredningen bedöms det planerade uttaget kunna ske utan att det orsakar någon betydande påverkan på närliggande verksamheter och brunnar.

Beräkningen av vattenbalansen inom tillrinningsområdet visar att planerat och befintligt grundvattenuttag är mindre än grundvattenbildningen. Därmed bedöms att det finns tillräckligt med grundvatten för att tillgodose dricksvattenbehovet, att det finns tillräckligt med grundvatten i akviferen och att nybildningen är tillräckligt stor för att inte påverka några geologiska eller hydrologiska förutsättningar negativt.

Sammantaget bedömer sökanden att det ansökta grundvattenuttaget medföra obetydliga negativa effekter eller konsekvenser för människan och miljön. Det ansökta grundvattenuttaget bedöms gå i linje med de svenska miljömålen och bedöms inte påverka möjligheten att innehålla gällande miljökvalitetsnormer.

Sökanden föreslår följande skyddsåtgärder:

- Ett skyddsavstånd om 50 meter tillämpas mellan ansökt uttagsbrunn och infiltrationsanläggningen.
- Ett program för att övervaka vattenkvaliteten kommer att utformas efter att tillståndet erhållits. Vattenprov ur vattentäkten tas med frekvens och analysomfattning enligt gällande föreskrifter från lokala miljönämnden för att säkerställa att dricksvattnet uppfyller livsmedelsverkets krav på sammansättning och kvalitet.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande på delegation i samrådsskedet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att det saknas bedömning av föroreningsrisken från det egna avloppet samt från de enskilda avlopp som ligger inom det beräknade påverkansområdet norr om fastigheten Jälla 2:34. Dessa fastigheter har även enskilda vattenbrunnar som inte är markerade i samrådshandlingen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ingen kännedom om mark- eller grundvattenföroreningar inom området. Närheten till väg 288, plantskolan enligt ebh-databasen och infiltrationen på 50 meters avstånd medför viss risk för föroreningar.

I MKB:n bör den risken bedömas och eventuella skyddsåtgärder föreslås. Omfånget av en framtida vattenanalys bör ta hänsyn till risken för de potentiella föroreningarna.

Skyddsåtgärder i form av hantering och lagring av petroleumprodukter och andra kemikalier under anläggnings- och driftskedet ska ske så att hela volymen vid läckage förhindras att tränga ned i marken. Spill ska omhändertas omedelbart. Uppställning av arbetsfordon och maskiner ska göras så att eventuellt läckage av petroleumprodukter med mera förhindras att nå grund- eller ytvattnet.

Sökande bemötte nämndens synpunkter i samrådsredogörelse.

Miljöförvaltningens bedömning

Miljöförvaltningen har följande synpunkter på ansökan:

Miljöförvaltningen anser att det krävs en tydligare motivering varför ett skyddsavstånd på 50 meter är tillräckligt mellan vattenbrunnen och den egna verksamhetens avloppsanläggning.

Miljöförvaltningen anser också att det saknas en bedömning av föroreningsrisken från de enskilda avlopp som ligger inom det beräknade påverkansområdet norr om fastigheten Jälla 2:34.

Miljöförvaltningen anser ytterligare att planerat kontrollprogram / undersökningsprogram ska innehålla analysparametrar kopplade till risken för potentiella föroreningar från fordonstrafiken på väg 288.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 28 april 2023

- Bilaga 1, Yttrande i mål nr M 2900-22 angående tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken för vattentäkt på fastigheterna Jälla 2:34 och Jälla 2:25 i Uppsala kommun
- Bilaga 2, Kungörelsen
- Bilaga 3, Ansökan

Miljöförvaltningen

Anna Nilsson
Förvaltningsdirektör

Datum:
2023-05-10Diarienummer:
MHN-2023-00206Miljö- och hälsoskyddsnämnden
YttrandeHandläggare:
Ulrich WimmerMark- och miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt
Box 69
13107 Nacka
via e-post mmd.nacka.avdelning4@dom.se

Yttrande i mål nr M 2900-22 angående tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken för vattentäkt på fastigheterna Jälla 2:34 och Jälla 2:25 i Uppsala kommun

Remiss från Mark- och miljödomstolen, målnummer M 2229-23, Remisstid: 17 maj 2023

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (nämnden) har följande synpunkter på ansökan:

Nämnden anser att det krävs en tydligare motivering varför ett skyddsavstånd på 50 meter är tillräckligt mellan vattenbrunnen och den egna verksamhetens avloppsanläggning.

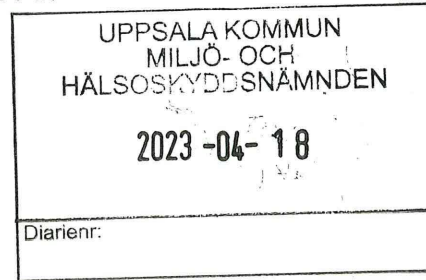
Nämnden anser också att det saknas en bedömning av föroreningsrisken från de enskilda avlopp som ligger inom det beräknade påverkansområdet norr om fastigheten Jälla 2:34.

Nämnden anser ytterligare att planerat kontrollprogram / undersökningsprogram ska innehålla analysparametrar kopplade till risken för potentiella föroreningar från fordonstrafiken på väg 288.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Klara Ellström
ordförande

Susanna Nordström
nämndsekreterare

Mark- och miljödomstolen

Vid Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har Intea Jälla AB ansökt om tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken för vattentäkt på fastigheterna Jälla 2:34 och Jälla 2:25 i Uppsala kommun.

Följande verksamheter uppges ligga inom verksamhetens teoretiska influensområde; Jälla 1:8, Jälla 2:18, Jälla 2:25, Jälla 2:34, Jälla 2:35, Jälla 2:5, Vaksala-Lunda 1:21, Vaksala Lunda 13:3, Vaksala Lunda 2:10, Vaksala Lunda 2:11, Vaksala Lunda 2:14, Vaksala Lunda 2:15, Vaksala Lunda 2:18, Vaksala Lunda 2:5 och Vaksala Lunda 2:8.

En liten miljökonsekvensbeskrivning har getts in.

Synpunkter med anledning av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen ska ges in skriftligen **senast den 17 maj 2023**.

Yrkanden om ersättning framställs helst skriftligen inom samma tid. Målet kan komma att avgöras utan huvudförhandling.

Synpunkter skickas till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, Box 69, 131 07 Nacka eller via e-post mmd.nacka.avdelning4@dom.se. Ange fullständiga kontaktuppgifter och gärna även e-postadress i yttrandet. Ange också domstolens målnummer M 2229-23.

Handlingarna i målet finns tillgängliga på domstolen och hos aktförvararen Cecilia Persson, Uppsala kommun, Stadshusvägen 2, 753 75 Uppsala, tel: 018-7270993.

Kallelser och andra meddelanden införs i Uppsala Nya Tidning.

Till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt Box 69 131 077 Nacka <i>per brev och e-post: mmd.nacka@dom.se</i>	
	Malmö den 24 mars 2023

ANSÖKAN OM TILLSTÅND TILL VATTENVERKSAMHET	
Sökande:	Intea Jälla AB, org. nr. 556747–4985 c/o Pronordic Admin AB Box 411 751 06 Uppsala
Ombud:	Advokaterna Mikael Wärnsby, Sara Andersson och Tor Pöpke Advokatfirman Lindahl KB Studentgatan 6 211 38 Malmö Tel: 073-039 92 50 (Wärnsby) 070-989 65 23 (Andersson) 072-357 14 24 (Pöpke) E-post: mikael.warnsby@lindahl.se sara.andersson@lindahl.se tor.popke@lindahl.se
Saken:	Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken för vattentäkt (uttag samt uttagsbrunn och därtill tillhörande anordningar) på fastigheterna Jälla 2:34 och Jälla 2:25 i Uppsala kommun, Uppsala län
Domstolens behörighet:	4 § förordning (2010:984) om mark- och miljödomstolarnas domsområden

Med stöd av bifogade behörighetshandlingar får vi som ombud för Intea Jälla AB (nedan "Intea" eller "sökanden") ansöka om tillstånd till vattenverksamhet enligt följande.

1 YRKANDEN

Tillstånd till vattenverksamhet

Intea yrkar att mark- och miljödomstolen ska lämna bolaget tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken

- a) att inom fastigheterna Uppsala Jälla 2:34 och Jälla 2:25 i läge som markerats på bifogad karta, Bilaga A, uppföra, nyttja (inkluderat uttag av grundvatten), bibehålla och underhålla en bergborrad uttagsbrunn och för brunnens drift nödvändiga anordningar i form av ledningar, pumpar m.m., samt
- b) att från uttagsbrunnen på fastigheten Uppsala Jälla 2:34 bortleda högst 3 650 m³ sammanlagd mängd grundvatten per år och högst 10 m³ sammanlagd mängd grundvatten per dygn.

Övriga yrkanden

Intea yrkar vidare att mark- och miljödomstolen ska

- a) fastställa att arbetena ska vara färdigställda inom fem (5) år från den dag då tillståndet vinner laga kraft,
- b) bestämma tiden för anmälan av anspråk på ersättning för oförutsedd skada på grund av den ansökta vattenverksamheten till tio (10) år från den tidpunkt då tillståndet vunnit laga kraft,
- c) föreskriva villkor i enlighet med sökandens förslag i punkten 10.3 nedan,
- d) förordna att den förlust av vatten eller annat som tillståndshavaren enligt 31 kap. 22 och 23 §§ miljöbalken är skyldig att tåla utan ersättning är en tjugondel av den vattenmängd som omfattas av tillståndet enligt denna dom, och
- e) med stöd av 22 kap. 28 § miljöbalken förordna att tillståndet får tas i anspråk även om det inte vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande).

Intea begär att målet avgörs utan huvudförhandling jämlikt 22 kap. 16 § miljöbalken.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	YRKANDEN	2
2	INLEDNING	5
2.1	Bakgrund	5
2.2	Ansökans innehåll	5
2.3	Omfattning och avgränsning	6
3	BESKRIVNING AV ANSÖKT VERKSAMHET	6
3.1	Grundvattenuttag	7
3.2	Anläggningar	7
4	OMRÅDESBESKRIVNING	7
4.1	Allmänt	7
4.2	Fastighets- och planförhållanden och markanvändning	9
4.3	Riksintressen, skyddade områden m.m.	9
5	MILJÖKONSEKVENSER.....	9
5.1	Grundvattensänkning m.m.	9
5.2	Natur- och kulturmiljö	11
5.3	Övriga miljökonsekvenser	11
5.4	Miljö kvalitetsnormer	12
6	ALTERNATIVUTREDNING.....	12
6.1	Uttagsbrunn inom Uppsala Jälla 2:25	12
6.2	Kommunal va-anlutning.....	12
6.3	Ytvattentäkt	13
6.4	Transport via lastbil	13
6.5	Huvudalternativet, uttagsbrunn inom Uppsala Jälla 2:34	13
6.6	Nollalternativ	13
7	RÅDIGHET	13
8	SAKÄGARE	13
9	ERSÄTTNINGSFRÅGOR	14
9.1	Intea erbjuder inga ersättningar i målet	14
9.2	Reglering av oförutsedd skada	14
10	SKYDDSÅTGÄRDER OCH FÖRSLAG TILL VILLKOR	14
10.1	Inledning.....	14
10.2	Dricksvattendirektivet	15
10.3	Förslag till villkor.....	16
11	TILLÅTLIGHET	16
11.1	Tillåtlighet enligt 2 kap. miljöbalken	16
11.2	Tillåtlighet enligt 3 kap. och 4 kap. miljöbalken	17
11.3	Tillåtlighet enligt 5 kap. miljöbalken	17
12	SAMRÅD	17
13	ARBETSTID	18
14	VERKSTÄLLIGHETS FÖRORDNANDE.....	18
15	FÖRORDNANDE OM ERSÄTTNINGEN VID OMRÖVNING.....	19
16	HANDLÄGGNINGSFÖRFRÅGOR	19
16.1	Aktförvarare.....	19
16.2	Delgivning av samfälligheter	19
16.3	Handläggningsform	20
16.4	Prövningsavgift.....	20

BILAGEFÖRTECKNING

Behörighetshandlingar

- A.** Karta utvisande uttagsbrunn, pumpanläggning och influensområde
- B.** Teknisk beskrivning
 - B1** PM Hydrogeologi
 - B1.1 Beräkningar
 - B1.2 Borrprotokoll
- C.** Miljökonsekvensbeskrivning
 - C1** Samrådsredogörelse
 - C1.1 Samrådshandling 220503
 - C1.2 Samrådsinbjudan
 - C1.3 Minnesanteckningar samrådsmöte
 - C1.4 Samrådsinbjudan särskilt berörda
 - C1.5 Inkomna samrådsyttranden
 - C1.6 Inbjudan kompletterande samråd
 - C1.7 Samrådshandling 230116
 - C2** Beslut om ej betydande miljöpåverkan
 - C3** Analysresultat, vattenkvalitet
- D.** Fastighetsregisterutdrag Uppsala Jälla 2:25
- E.** Servitutsavtal Uppsala Jälla 2:34
 - E1** Fastighetsregisterutdrag Uppsala Jälla 2:34
- F.** Sakägarförteckning
 - F1** Delägare samfällighet
 - F2** Delägare gemensamhetsanläggning

2 INLEDNING

2.1 Bakgrund

Intea är ägare till fastigheten Uppsala Jälla 2:25. Region Uppsala planerar att bedriva rättspsykiatrisk vårdverksamhet på denna fastighet.

I juni 2020 och mars 2021 ingick Intea hyresavtal med Region Uppsala avseende bland annat lokaler som kommer att utgöra vårdbyggnaden. Bygglov för byggnaderna har sökts och beviljats i beslut den 3 november 2020, som vunnit laga kraft den 15 december 2020.

Vårdenheten planeras att uppföras i två etapper, där varje etapp består av två avdelningar med kapacitet för vardera tolv boende. Etapperna har således plats för 24 boende var och vårdenheten kommer totalt att rymma 48 boende. Därutöver kommer vårdenheternas personal att vistas i lokalerna. Varje avdelning har faciliteter såsom kök, badrum, utrymmen för tvätt med mera. Enligt gällande planering ska etapp 1 färdigställas sommaren 2023 och vara klar för inflyttning under hösten.

Den rättspsykiatriska vårdverksamheten behöver vattenförsörjning för de boendes och personalens behov. Fastigheten Uppsala Jälla 2:25 ligger utanför det kommunala verksamhetsområdet för vattentjänster och kan inte erhålla kommunal vattenförsörjning på grundval av ett frivilligt avtal. För att förse boende och personal med nödvändigt vatten planeras därför ett grundvattenuttag inom grannfastigheten Uppsala Jälla 2:34.

Intea har för detta ändamål träffat servitutsavtal med Jälla Berggården Fastighets 1 AB som är lagfaren ägare till Uppsala Jälla 2:34, [Bilaga E](#).

Under 2022 har Intea låtit borra en uttagsbrunn som sedermera nyttjats för provpumpning sommaren 2022 och i januari-februari 2023. Samma uttagsbrunn avses nyttjas för det grundvattenuttag som ansökan gäller. Uttagsbrunnen är belägen inom Uppsala Jälla 2:34 medan tillhörande anläggningar, såsom ledningar, pump, tankar med mera kommer att fördela sig mellan Uppsala Jälla 2:34 och Uppsala Jälla 2:25.

Denna ansökan avser grundvattenuttaget (bortledande av grundvatten) för att förse vårdverksamheten med dricks- och hushållsvatten samt utförande, bibehållande och drift av anläggningar för detta ändamål. Grundvattenbortledning och utförande av därtill hörande anläggningar utgör vattenverksamhet enligt 11 kap. 3 § sjätte punkten miljöbalken och vattentäkt enligt 11 kap. 5 § miljöbalken.

Enligt 11 kap. 9 § miljöbalken råder tillståndsplikt för vattenverksamhet, om verksamheten inte träffas av bestämmelser om anmälningsplikt som regeringen meddelat med stöd av 11 kap. 9 a § miljöbalken eller av de undantag från tillståndsplikt som enligt 11 kap. 11 § miljöbalken gäller för vissa uttag på jordbruksfastigheter respektive enligt 11 kap. 12 § miljöbalken gäller för verksamheter som uppenbart inte skadar något allmänt eller enskilt intresse. Regeringens förordning (1998:1388) om vattenverksamheter innehåller inte någon bestämmelse om anmälningsplikt för grundvattenuttag. Det är inte fråga om vatten- eller värmeförsörjning för enskilt hushåll och Intea bedömer att det inte heller är uppenbart att vattenverksamheten inte kan skada något allmänt eller enskilt intresse.

Vattenverksamheten bedöms således omfattas av tillståndsplikt.

Mot denna bakgrund ger Intea in förevarande ansökan.

2.2 Ansökans innehåll

Inteas ansökan om tillstånd till vattenverksamhet består av denna ansökningshandling med bilagor, vilka utgör en integrerad del av ansökan.

Karta utvisande läget för uttagsbrunnen, planerade ledningar och pumpanläggning samt det konservativt beräknade influensområdet för vattentäkten (dvs. det område där den ansökta verksamheten teoretiskt bedömts kunna få en omgivningspåverkan i form av grundvattensänkning) bifogas som Bilaga A.

En teknisk beskrivning av den ansökta verksamheten bifogas som Bilaga B. I den tekniska beskrivningen ingår bland annat en hydrogeologisk utredning, Bilaga B1.

Verksamhetens (vattenuttag, uttagsbrunn, pumpstation med flera anläggningar) lokalisering och övergripande utformning, samt omgivningsförhållanden, alternativutredning och bedömning av miljöeffekter redovisas i bifogad miljökonsekvensbeskrivning ("**MKB**"), Bilaga C. I MKB:n ingår bland annat en icke-teknisk sammanfattning av beskrivningen, samrådsredogörelse, Bilaga C1, samt länsstyrelsens beslut om ej betydande miljö-påverkan, Bilaga C2.

Fastighetsregisterutdrag samt servitutsavtal avseende Uppsala Jälla 2:34, som styrker sökandens rådighet, bifogas som Bilaga D–E jämte underbilaga E1.

En av sökanden upprättad sakägarförteckning utvisande fastighetsägare och rättighets-havare inom det beräknade influensområdet bifogas som Bilaga F. I underbilagor till sakägarförteckningen redovisas även uppgifter för delgivning av delägare i mark-samfällighet och gemensamhetsanläggning, Bilaga F1-F2.

2.3 Omfattning och avgränsning

Som angetts i punkten 2.1 ovan behöver sökanden säkerställa dricksvattenförsörjningen till planerad vårdverksamhet på fastigheten Uppsala Jälla 2:25.

Förevarande ansökan avser, för nyss angivna ändamål, tillstånd till grundvattenuttag för verksamhetens behov, bibehållande av uttagsbrunn samt utförande och bibehållande av anläggningar för ändamålet såsom pumpstation och ledningar (se yrkande 0a)-b) ovan).

Den ansökta uttagsvolymen grundas på en bedömning av behovet för den fullt utbyggda vårdverksamheten (etapp 1 och 2), dvs. maximalt 48 boende samt personal.¹ I tidigare skede övervägde Intea att först ansöka om uttag motsvarande behovet för etapp 1, dvs. 24 boende samt personal, men bolaget konstaterade att det är både arbetsbesparande och lämpligare att verksamheten prövas i dess helhet från början.

Samrådskretsen har avgränsats baserat på fastigheter och marksamfälligheter inom det beräknade teoretiska influensområdet, dvs. en 200 meters radie.² Innehavare av inskrivna rättigheter i berörda fastigheter respektive delägare i marksamfälligheter har kontaktats oavsett om rättigheten är lokaliserad i eller utanför influensområdet, för att säkerställa att samråd skett med alla som kan vara berörda och då det inte varit möjligt att utreda var samtliga rättigheter är lokaliserade.

3 BESKRIVNING AV ANSÖKT VERKSAMHET

Ansökan avser rätt att utföra, bibehålla, underhålla och vid behov reparera uttagsbrunn för berggrundvatten och för brunns drift nödvändiga anläggningar i form av pumpar och ledningar med mera, samt grundvattenuttag genom nu angivna anläggningar.

Då det rör sig om ny verksamhet finns inga tidigare tillstånd eller beslut enligt 11 kap. miljöbalken.

¹ Se *PM Hydrogeologi – Jälla dricksvattenutredning*, Bilaga B1, avsnitt 4.2.2.

² Jfr *PM Hydrogeologi*, avsnitt 4.2.3, MKB avsnitt 1.4 och 2.4 samt *Samrådsredogörelse* Bilaga C1.

3.1 Grundvattenuttag

Ansökan avser grundvattenuttag från en bergborrad uttagsbrunn för att tillgodose den rättspsykiatriska vårdverksamhetens behov. Verksamhetens genomsnittliga vattenförbrukning vid full beläggning bedöms bli cirka 0,2 m³/boende/dygn, totalt 9,4 m³/dygn för verksamheten. Detta inkluderar både den boendes och personalens vattenförbrukning.³

Den ansökta maximala uttagsvolymen är

	Volym (m ³)	Volym (liter)
År	3 650	
Dygn	10	10 000
Timme		416,6
Minut		6,9

Vattenuttaget kommer att ske från en bergakvifer vars kapacitet mer än väl täcker verksamhetens behov och befintliga vattenuttag i området.⁴

Närmare redovisning av verksamhetens vattenbehov respektive grundvattenbildning och akviferens kapacitet finns i PM Hydrologi, Bilaga B1.

3.2 Anläggningar

Det ansökta grundvattenuttaget avses ske från det grundvattenförande spricksystemet i berggrunden, dvs. via en bergborrad uttagsbrunn. Uttagsbrunnen har borrats för att genomföra provpumpning, ett hål till cirka 33 meters djup med en bottendiameter på cirka 113 millimeter.⁵

Från uttagsbrunnen avses vattnet ledas till en pumpanläggning, bestående av en råvattenpump som pumpar vattnet till en bufferttank och vidare till en hydrofor (trycktank). Eventuellt kommer även reningsutrustning att installeras för att säkerställa jämn och hög kvalitet på vattnet som går till verksamheten. Då råvattenkvaliteten är god kommer beslut om eventuell rening att tas i senare skede. Efter hydroforen samt en distributionspump kommer vattnet att ledas till tappställen i respektive vårdbyggnad.⁶

En närmare beskrivning av anläggningens utformning och funktion redovisas i MKB avsnitt 3.1.1 och den tekniska beskrivningen avsnitt 2. I den tekniska beskrivningen finns även en schematisk bild av den planerade anläggningen.

4 OMRÅDESBESKRIVNING

4.1 Allmänt

Den ansökta vattenverksamheten sker på fastigheterna Uppsala Jälla 2:34 och Uppsala Jälla 2:25, belägna strax söder om tätorten Jälla, cirka sju kilometer nordöst om Uppsala (se fig. 1-2 nedan).⁷ Som angetts ovan syftar vattenverksamheten till att säkra vattenför-

³ PM Hydrogeologi avsnitt 4.2.2.

⁴ Se PM Hydrogeologi avsnitt 7 Vattenbalans.

⁵ MKB avsnitt 3.1.1.

⁶ MKB avsnitt 3.1.1.

⁷ MKB avsnitt 2.1.

sörjningen till den rättspsykiatriska vårdverksamhet som Region Uppsala avser bedriva på Uppsala Jälla 2:25.

Verksamhetens teoretiska influensområde har beräknats till 200 meters radie från uttagspunkten.⁸

Fastigheterna gränsar i väster till Trafikverkets väg 228 och i söder till befintliga HVB-hemmet Brogården samt behandlingshemmet Nämndemansgården. På andra sidan av väg 228 ligger naturbruksgymnasiet Uppsala yrkesgymnasium. Norr och öster om fastigheterna ligger ett skogsparti, därefter gles bostadsbebyggelse och drygt 500 meter bort åt norr och nordöst ligger tätorten Jälla.

Figur 1. Översiktsskarta lokalisering i Uppsala län, Uppsala kommun.

Figur 2. Ortfoto med de berörda fastigheterna, pumpbrunnen och pumphuset utmarkerade. Källa: tekniska beskrivningen figur 3.

⁸ PM Hydrogeologi avsnitt 4.2.3.

En närmare beskrivning av området finns i MKB avsnitt 2.

4.2 Fastighets- och planförhållanden och markanvändning

Fastigheterna Uppsala Jälla 2:34 och Uppsala Jälla 2:25 omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser. Som angetts i punkten 2.1 ovan har bygglov beviljats för den rättspsykiatriska vårdenhetens byggnader på Uppsala Jälla 2:25.⁹

Den ansökta verksamheten bedöms vara förenlig med gällande *Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun*.¹⁰

En närmare redogörelse för planförhållanden och bedömningen finns i MKB avsnitt 2.2.

Markanvändningen i fastigheternas närmaste omgivning utgörs av verksamheter (se punkten 4.1 ovan) och bostadsbebyggelse. En del av området kring fastigheten utgörs av jordbruksmark.

Två bostadsfastigheter har brunnar för egen vattenförsörjning inom det teoretiska influensområdet för verksamheten. Utanför influensområdet har Naturbruksgymnasiet brunnar för egen vattenförsörjning. Söder om fastigheterna Uppsala Jälla 2:34 och Uppsala Jälla 2:25 finns en brunn tillhörande ett mindre vattenverk, också den utanför influensområdet.¹¹

Vi återkommer till befintliga brunnar i området i punkten 5.1 nedan.

4.3 Riksintressen, skyddade områden m.m.

Platsen för uttagsbrunnen berörs inte av något riksintresse eller områdesskydd.

Inom det beräknade influensområdet, väster om väg 228, finns del av ett riksintresse för kulturmiljövården. Det beräknade influensområdet berör inte något annat riksintresse eller områdesskydd.

En närmare beskrivning av riksintressen och skyddade områden m.m. i omgivningarna finns i MKB avsnitt 2.6.

5 MILJÖKONSEKVENSER

Då länsstyrelsen beslutat att verksamheten inte har betydande miljöpåverkan har en s.k. liten MKB tagits fram av Ecogain AB. Tekniska och hydrogeologiska utredningar har utförts och redovisas av Bjerking AB.

Av MKB:n framgår sammanfattningsvis följande.

5.1 Grundvattensänkning m.m.

Vid grundvattenuttag uppstår en grundvattensänkning inom ett s.k. influensområde (hela området där en grundvattensänkning sker).¹² Påverkan på grundvattennivån avtar ju längre avståndet är från uttagspunkten. I den yttersta delen av influensområdet är

⁹ Uppsala kommun, Stadsbyggnadsförvaltningen, dnr 2020-002020, beslut den 13 november 2020.

¹⁰ Översiktsplanen antogs den 12 december 2016, Kommunfullmäktige i Uppsala KSN 2014 1327. Aktualitetsförklaring den 3 november 2020, Kommunfullmäktige i Uppsala, KSN 2019 0421.

¹¹ Jfr PM Hydrologi avsnitt 4.3 och avsnitt 8.

¹² PM Hydrologi avsnitt 4.2.

påverkan endast marginell. Därför används ibland även begreppet påverkansområde för att beskriva det område där grundvattensänkningen är över en viss nivå.¹³

Intea strävar efter att göra ett långsiktigt hållbart grundvattenuttag, det vill säga att grundvattenuttaget från verksamheten samt befintliga vattenuttag i området ska vara mindre än grundvattenbildningen för att ingen negativ påverkan på grundvattnet som naturresurs ska uppkomma.

Förutsättningarna för grundvattenuttag från berg i området är goda enligt SGU.¹⁴

En hydrogeologisk utredning har utförts av Bjerking AB under 2022 och 2023. Bjerking har därvid först beräknat ett teoretiskt influensområde enligt SGU:s modell 1 baserat på konservativa antaganden om grundvattenbildning med mera. För att kompensera för eventuell spridning via ej kända spricksystem i berggrunden har influensområdet ökat med en faktor 1,33. Det teoretiska influensområdet beräknades därmed till 200 meter.¹⁵

Provpumpning har därefter skett dels under perioden den 4 maj till den 7 september 2022 (konstant flöde 8 m³ per dygn), dels med högre flöde en kortare period den 30 januari till den 3 februari 2023 (17,7 m³ per dygn). Mätningar av grundvattennivån i uttagsbrunnen, befintliga brunnar i berg och jord samt fyra för ändamålet borrade rör i jord har utförts före, under och efter provpumpningsperioderna.¹⁶

Genom dessa provpumpningar och undersökningar har Bjerking sammanfattningsvis konstaterat att endast den andra provpumpningen gav ett tydligt svar i akviferen (berggrundvattnets nivå). Efter denna andra provpumpning kunde influensområdet för uttag på 17,7 m³ per dygn beräknas till mellan 13 och 92 meter, det vill säga betydligt mindre än det teoretiskt beräknade influensområdet för ett större grundvattenuttag än det ansökta.¹⁷ Under den längre provpumpningsperioden noterades en avsänkning av grundvattennivån på upp till 25 centimeter i den närmaste bergborrade brunnen (90 meters avstånd) en kort period med torra förhållanden.¹⁸ Under resterande del av provpumpningsperioden fick uttaget ingen synbar effekt på grundvattennivån i berg.¹⁹ På grundvattennivån i jord kunde ingen synbar effekt urskiljas för någon av provpumpningsperioderna som kan särskiljas från de (större) naturliga variationerna i området.²⁰

Sammantaget bekräftar provpumpningarna att det finns tillräckligt med grundvatten i akviferen och att nybildningen av grundvatten mer än väl motsvarar summan av befintliga grundvattenuttag och ansökt grundvattenuttag. Den ansökta verksamheten bedöms leda till en grundvattenavsänkning på klart mindre än 50 centimeter i uttagspunkten och en grundvattenavsänkning på några få centimeter i den närmaste bergborrade brunnen V-L 23 (90 meter bort). Verksamheten bedöms inte få någon märkbar effekt på den närmaste grävda brunnen i jord, V-L 25, eller på grundvattennivåer i jord i området.²¹

Grundvattenuttag kan teoretiskt leda till ökade eller förändrade grundvattenrörelser som bidrar till förorenings-spridning i området. Med hänsyn till dels att den ansökta verksamheten avser uttag i berggrunden, dels att marken i uttagsbrunnens omedelbara närområde är lerig och inte särskilt genomsläpplig, dels att det inte finns kända föroreningar i mark eller vatten inom det teoretiska influensområdet, bedöms inte någon risk för ökad förorenings-spridning uppstå.²²

¹³ *Ibid.*

¹⁴ Jfr PM Hydrologi avsnitt 4.1.1.

¹⁵ PM Hydrologi avsnitt 4.2.

¹⁶ PM Hydrologi avsnitt 5 och avsnitt 6.

¹⁷ PM Hydrologi avsnitt 6.1.1.

¹⁸ PM Hydrologi avsnitt 5.2.

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ PM Hydrologi avsnitt 5.1 och avsnitt 6.2.

²¹ Jfr PM Hydrogeologi avsnitt 7-8.

²² MKB avsnitt 6.1.

Mot denna bakgrund bedöms det ansökta grundvattenuttaget få obetydliga negativa effekter på mark- och vattenmiljö i närområdet.²³

En närmare beskrivning av påverkan på grundvattennivå, mark- och vattenmiljö och befintliga verksamheter i närområdet redovisas i MKB avsnitt 6.1.

5.2 Natur- och kulturmiljö

Den aktuella fastigheten för uttagspunkten, Uppsala Jälla 2:34, ingår i ett större område som berörs av både naturvårdsprogram och utpekade värde-trakter för skogsmark. Inom det teoretiska influensområdet finns naturvärden i lövskogsområden cirka 150 meter österut, samt väster om väg 288 där nyckelbiotoper av barrskog pekats ut.²⁴

Fastigheten ingår även i ett större område för kulturmiljövård. Väster om väg 288 finns ett område av riksintresse för kulturmiljövården (Vaksala), fem fornlämningar samt ett objekt utan antikvarisk bedömning.²⁵

Det ansökta grundvattenuttaget sker i en bergakvifer. Även om gjorda observationer²⁶ tyder på att jordmagasinet har en god hydraulisk förbindelse med grundvattenmagasinet i berg, bekräftar utförd utredning att vattenverksamheten får marginell eller ingen påverkan på grundvattennivåer i jord, varför trädens rotsystem och naturmiljön, lämningar och kulturmiljö inte bedöms påverkas negativt av verksamheten.²⁷

Vattenverksamheten bedöms således få obetydliga negativa effekter på natur- och kulturmiljö i närområdet.

En närmare beskrivning av påverkan på natur- och kulturmiljö redovisas i MKB avsnitt 6.2.

5.3 Övriga miljökonsekvenser

Trafikverket har i samrådsskedet framhållit vikten av att vattenverksamheten inte får orsaka skada på väg 288 genom exempelvis sättningar i marken. Grundvattenrör har därför installerats vid vägen och grundvattennivån i rören har kontrollerats. Av utförda mätningar framgår att marken redan är helt dränerad (ner till berggrunden) delar av sommarhalvåret. Det ansökta grundvattenuttaget innebär därför ingen risk för sättningar eller liknande som kan skada vägen.²⁸

Vattenverksamheten bedöms inte ha någon nämnvärd påverkan på trafik, utsläpp eller buller. Under de anläggningsarbeten som kvarstår kommer det att ske mindre utsläpp till luften från exempelvis arbetsfordon. Verksamheten medför inga särskilda utsläpp till luften under driftskedet. Eftersom pumpar och tillhörande anläggningar inte genererar särskilt höga ljudnivåer samt placeras i ett pumphus (befintlig byggnad på Uppsala Jälla 2:25, se fig. 2 ovan) kommer ljud från anläggningarna inte att spridas till omgivningen.²⁹

Om det anordnas rening av vattnet kan små mängder av kemikalier komma att användas för detta ändamål. Den eventuella kemikaliehanteringen knuten till rening av vattnet bedöms inte medföra någon föroreningsrisk.³⁰

²³ MKB avsnitt 6.1.

²⁴ MKB avsnitt 6.2.

²⁵ *Ibid.*

²⁶ Se PM Hydrologi avsnitt 5.1 och MKB avsnitt 6.2.

²⁷ *Ibid.*

²⁸ Jfr PM Hydrologi avsnitt 8.

²⁹ MKB avsnitt 6.3.

³⁰ *Ibid.*

5.4 Miljökvalitetsnormer

Den ansökta vattenverksamheten bedöms inte påverka möjligheten att innehålla gällande miljökvalitetsnormer.

Grundvattenmagasinet där uttagsbrunnen är belägen är inte klassad som en grundvattenförekomst. Det finns således ingen fastställd miljökvalitetsnorm för magasinet. Närmaste grundvattenförekomst med en fastställd miljökvalitetsnorm är Sävjaån-Samnan drygt 2 kilometer söder om Brogården (en sand- och grundförekomst, medan det ansökta grundvattenuttaget sker i berg).³¹ Som angetts i punkten 5.1 ovan bedöms det ansökta grundvattenuttaget som hållbart, det vill säga att det totala grundvattenuttaget i området (befintliga uttag plus ansökt uttag) är klart mindre än grundvattenmagasinets kapacitet eller den beräknade grundvattenbildningen. Vattenverksamheten bedöms sammantaget inte medföra risk för att genom förorening, överuttag eller annan negativ påverkan försämra status eller möjligheten att uppfylla gällande miljökvalitetsnormer för grundvatten.³²

Det finns inga ytvattenförekomster med fastställda miljökvalitetsnormer inom eller i närheten av det teoretiska influensområdet för den ansökta vattenverksamheten. Vattenverksamheten bedöms inte heller medföra risk för negativ påverkan på status eller möjligheterna att uppfylla någon gällande miljökvalitetsnorm för ytvatten.³³

I luftkvalitetsförordningen (2010:477) anges miljökvalitetsnormer för utomhusluft. Den ansökta vattenverksamheten bedöms endast medföra mindre utsläpp från arbetsfordon i samband med installation av anläggningar, och därefter i princip inga utsläpp alls under drifttiden. Vattenverksamheten bedöms därmed inte medföra risk för negativ påverkan på möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsnormer för luft.³⁴

Slutligen finns bestämmelser om miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller i förordning (2004:625) om omgivningsbuller. Bestämmelserna avser kommuner och Trafikverket och är därmed inte tillämpliga på nu aktuell verksamhet.³⁵

En beskrivning av bedömningen avseende miljökvalitetsnormer finns i MKB avsnitt 7.2.

6 ALTERNATIVUTREDNING

I MKB avsnitt 4 redovisas alternativutredning för den ansökta verksamheten. Sammanfattningsvis har följande alternativ avseende lokalisering och teknik övervägts.

6.1 Uttagsbrunn inom Uppsala Jälla 2:25

När det gäller omgivningspåverkan bedöms detta alternativ mycket likt det ansökta alternativet. Alternativet bedöms dock inte lämpligt eftersom det inte gått att identifiera en lämplig placering inom fastigheten som tillgodoser skyddsavstånd till avloppsanläggning och borrhål för bergvärme.

6.2 Kommunal va-anslutning

Anslutning till den allmänna va-anläggningen är i allmänhet ett ändamålsenligt och miljömässigt fördelaktigt sätt att ordna vattenförsörjning. Eftersom Uppsala Jälla 2:25 är

³¹ Vatteninformationssystem, MSCD WA23980703 förvaltningscykel 2017-2021.

³² MKB avsnitt 7.2.

³³ *Ibid.*

³⁴ *Ibid.*

³⁵ *Ibid.*

utanför verksamhetsområdet för kommunala vattentjänster är kommunen inte skyldig att erbjuda anslutning, och kommunen har meddelat att de med hänsyn till va-planering och tillgänglig kapacitet inte kommer att erbjuda anslutning på avtalsbasis. Va-anslutning är därmed inte ett genomförbart alternativ.

6.3 Ytvattentäkt

Det finns inget lämpligt ytvatten i närområdet för vattenuttag i den nu aktuella storleksordningen. Vidare är ytvattentäkter i allmänhet mer utsatta för påverkan från exempelvis förorening från olika källor. Med hänsyn till avstånd, svårigheter att hitta ett lämpligt vatten samt större behov av rening och övervakning av vattenkvalitet bedöms ytvattentäkt inte som ett lämpligt alternativ.

6.4 Transport via lastbil

Med hänsyn till att den ansökta verksamheten syftar till att tillgodose dricks- och hushållsvattenbehov i en verksamhet där människor stadigvarande vistas, skulle transport av vatten via lastbil innebära betydande negativ omgivningspåverkan i form av buller och utsläpp från trafik. Alternativet bedöms därför inte lämpligt.

6.5 Huvudalternativet, uttagsbrunn inom Uppsala Jälla 2:34

Vid den ansökta lokaliseringen inom Uppsala Jälla 2:34 finns det goda geologiska förutsättningar och tillräcklig vattenföring för dricksvattenuttaget. Med hänsyn till närhet till den planerade vårdverksamheten och skyddsavstånd till avlopp respektive borrhål för bergvärme bedöms den ansökta lokaliseringen som mest lämplig för grundvattentäkten.

6.6 Nollalternativ

Innebörden av nollalternativet är att den ansökta verksamheten inte genomförs. Miljöeffekterna som därmed undviks är obetydliga, samtidigt som nödvändig vattenförsörjning för den rättspsykiatriska vårdenheten inte blir tillgodosatt, och förutsättningar för den planerade vårdverksamheten äventyras.

7 RÅDIGHET

Den ansökta vattenverksamheten avses bedrivas inom fastigheten Uppsala Jälla 2:34 (uttagspunkt) med anläggningar som fördelar sig över Uppsala Jälla 2:34 och Uppsala Jälla 2:25.

Intea har genom avtalsservitut, Bilaga E, erforderlig rådighet för vattenuttaget inom Uppsala Jälla 2:34 jämlikt 2 kap. 2 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Uttagspunkten placeras inte inom Uppsala Jälla 2:25. I den mån rådighet över fastigheten erfordras för de anläggningar som placeras där, fordras likväl inget särskilt avtal eller beslut då Intea är lagfaren ägare till fastigheten, se Bilaga D.

8 SAKÄGARE

Ecogain har upprättat en förteckning över fastigheter och marksamfälligheter som ligger inom vattenverksamhetens teoretiska influensområde. I förteckningen upptas även inne-

havare av inskrivna eller kända rättigheter i fastigheterna samt delägare och innehavare av inskrivna eller kända rättigheter i marksamfälligheterna och i förekommande fall den samfällighetsförening som förvaltar samfälligheten.

Sakägarförteckningen finns bifogad som Bilaga F.

Ett flertal rättighetshavare är även ägare till berörda fastigheter. För att underlätta att identifiera dessa har berörda rättighetshavare som inte redan upptagits i listan över berörda fastighetsägare markerats med gul färg i sakägarförteckningen.

9 ERSÄTTNINGSFRÅGOR

9.1 Intea erbjuder inga ersättningar i målet

Den ansökta verksamheten kommer delvis bedrivas på annans mark, Uppsala Jälla 2:34, med stöd av servitutsavtal. I enlighet med servitutsavtalet, Bilaga E, ska ingen ersättning utgå för servitutsupplåtelsen. Då vattenuttaget inte heller bedöms orsaka någon skada inom fastigheten erbjuds ingen ersättning för intrång eller skada.

Inom det teoretiska och det faktiska beräknade influensområdet bedöms vattenverksamheten inte orsaka intrång eller skada (jfr punkten 5.1 ovan). Därför erbjuder Intea heller ingen ersättning för intrång eller skada till andra fastighetsägare eller rättighetshavare.

9.2 Reglering av oförutsedd skada

Om det mot förmodan skulle inträffa någon form av negativ påverkan för en fastighet eller rättighetshavare till följd av verksamheten, får denna således regleras enligt vad som gäller för oförutsedd skada. Risken för negativ påverkan på omgivningen är så vitt kan bedömas ytterst liten.

Den ansökta vattenverksamheten kommer att nyttja en befintlig brunn och kräver inte omfattande anläggningsarbeten för att komma i gång. Efter driftstarten, som bedöms kunna ske omgående, kommer grundvattenuttag att ske kontinuerligt. Det bör därmed relativt snabbt i samband med driftstarten kunna uppmärksammas om verksamheten har någon oförutsedd negativ effekt. Med hänsyn till att utbyggnaden av vårdverksamheten sker etappvis råder en viss osäkerhet om när tillståndet kommer att nyttjas fullt ut. Intea bedömer dock att etapp 2 kommer att byggas ut senast inom fem år.

Mot denna bakgrund föreslår Intea att tiden för anmälan för anspråk på ersättning för oförutsedd skada ska bestämmas till tio (10) år från mark- och miljödomstolens dom.

10 SKYDDSÅTGÄRDER OCH FÖRSLAG TILL VILLKOR

10.1 Inledning

Sökanden kommer att kontrollera verksamheten enligt tillämpliga bestämmelser om egenkontroll. För verksamheten kommer ett kontrollprogram att upprättas.

Intea åtar sig att vidta de försiktighetsmått och skyddsåtgärder som redovisas i MKB vid anläggningsarbeten och vid uttag av grundvatten.³⁶ När det gäller arbeten och eventuell kemikaliehantering bedömer Intea att dessa åtgärder är så pass begränsade att några särskilda villkor om försiktighetsmått inte behövs. När det gäller kontroll av dricksvattenkvalitet, se punkten 10.2 nedan.

³⁶ Sammanställning av föreslagna skyddsåtgärder se MKB avsnitt 6.4.

Med hänsyn till framtida möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn över vattenverksamheten samt utreda och följa upp eventuella framställningar om ersättning för oförutsedd skada bedömer Intea att det bör ske mätningar av vattenuttag samt grundvattennivåer i uttagsbrunnen och i dess närmaste omgivningar. Närmare mätmetoder och mätfrekvenser bör fastställas i kontrollprogram för verksamheten och ändras vid behov, allt efter samråd med behörig tillsynsmyndighet. Intea föreslår att mätningar regleras i villkor enligt nedan punkt 10.3.

10.2 Dricksvattendirektivet

Det ansökta grundvattenuttaget syftar till bland annat dricksvattenförsörjning. Vattnet utgör således ett livsmedel och regleras enligt livsmedelslagen, livsmedelsförordningen och Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS). Tillsynen utförs av Livsmedelsverket och i flertalet fall den kommunala miljönämnden, under nyssnämnda författningar.

Enligt EU:s dricksvattendirektiv ska det säkerställas att dricksvatten är hälsosamt och rent varvid vattnet ska uppfylla vissa gränsvärden.³⁷ I Sverige har tidigare dricksvattendirektiv genomförts på så sätt att dricksvattenproducenter upprättar kontrollprogram samt gör riskbedömningar med mera, varefter den behöriga kontrollmyndigheten fastställer dessa i relevanta delar.³⁸ Vid genomförande av dricksvattendirektivet 2020 gäller även fortsättningsvis den ansvarsfördelningen.³⁹

I Livsmedelsverkets nya föreskrifter LIVSFS 2022:12 om dricksvatten, som trätt i kraft vid årsskiftet, bedömer Intea att den ansökta verksamheten kommer att omfattas av kraven för kommersiell eller offentlig verksamhet som försörjer minst 50 personer med dricksvatten. Därav följer bland annat krav på kontroller och undersökningsprogram i enlighet med livsmedels- och dricksvattenreglerna.

Vid tidigare provtagning och kontroll av vattenkvaliteten har konstaterats att grundvattnet är tjänligt som dricksvatten enligt Livsmedelsverkets då gällande föreskrifter.⁴⁰ För att utesluta risk för kontaminering har Ecogain AB angett att uttagsbrunnen, i enlighet med allmänna rekommendationer, anläggs med ett skyddsavstånd om minst 50 meter från vårdanläggningens infiltrationsanläggning för avlopp.⁴¹ Vidare kommer ett kontrollprogram/undersökningsprogram att upprättas och följas avseende regelbunden provtagning av utgående dricksvatten och dricksvatten hos användaren, i enlighet med Livsmedelsverkets och den lokala miljönämndens vid var tid gällande krav.⁴²

Intea avser förstås följa dessa rekommendationer, men bedömer att åtgärderna faller under livsmedelsregleringen och därför som utgångspunkt ej ska ingå i villkor vid denna tillståndsprövning eller i kontrollprogram som upprättas i enlighet därmed.

En närmare bedömning om och i så fall med vilken teknik som grundvattnet bör renas och eventuellt avhärddas för att uppnå en jämn och god dricksvattenkvalitet i enlighet med livsmedels- och dricksvattenregleringen planeras ske i samband med upphandling av reningsutrustning. Som angetts i punkten 10.1 ovan bedöms eventuell kemikaliehantering få sådan liten omfattning att särskilda villkor i tillstånd till vattenverksamheten inte behövs för denna.

³⁷ Europaparlamentets och Rådets Direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten, artikel 4.

³⁸ Se t.ex. SOU 2021:81 s.210 ff. och s. 329.

³⁹ *Ibid.*

⁴⁰ Tekniska beskrivningen avsnitt 3.

Jfr SLVFS 2001:30 om dricksvatten. Från och med årsskiftet har dessa bedömningar utmönstrats och i stället gäller enligt LIVSFS 2022:12 gränsvärden för ett antal parametrar. Vissa gränsvärden gäller och andra tillämpas från den 1 januari 2026.

⁴¹ MKB avsnitt 6.3.

⁴² *Ibid.*

10.3 Förslag till villkor

Intea föreslår att följande villkor fastställs för vattenverksamheten.

1. Om inget annat framgår av övriga villkor och föreskrifter ska vattenverksamheten utföras och bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angetts i ansökan och vad sökanden i övrigt uppgett eller åtagit sig i målet.
2. Verksamhetsutövaren ska dels med summerande vattenmätare registrera uttagna vattenmängder, dels kontinuerligt mäta grundvattennivån i uttagsbrunnen.
3. Mätningarna enligt villkor 2 ska journalföras en gång per månad och journalerna ska sparas under tio (10) år.
4. Verksamhetsutövaren ska upprätta ett kontrollprogram efter samråd med tillsynsmyndigheten och ges in till tillsynsmyndigheten senast tre (3) månader efter det att tillståndsdomen vunnit laga kraft. Ändring av kontrollprogrammet ska ske efter samråd med tillsynsmyndigheten.

11 TILLÅTLIGHET

11.1 Tillåtlighet enligt 2 kap. miljöbalken

Kunskapskravet (2 kap. 2 § miljöbalken)

Genom upprättande av MKB, genomförande av samråd i enlighet med 6 kap. miljöbalken samt inhämtande av underlag och utredningar med hjälp av sakkunnig expertis har sökanden skaffat sig kunskaper om de miljö- och hälsorisker som den ansökta verksamheten kan tänkas ge upphov till liksom om vad som krävs för att begränsa desamma.

Sökanden har den kunskap och har tillgång till den erfarenhet av vattenverksamhet som erfordras för att kunskapskravet ska vara tillgodosett.

Teknikval och försiktighetsmått (2 kap. 3 § miljöbalken)

Sökanden har och avser anlita sakkunnig expertis rörande frågor om teknikval och försiktighetsmått kopplat till den ansökta verksamheten. För grundvattenuttag som det nu aktuella finns väl beprövade tekniska lösningar.

Med ledning av MKB:n har sökanden åtagit sig att vidta de skydds- och försiktighetsmått som är relevanta. Sökanden avser med experthjälp och efter samråd med de behöriga myndigheterna ta fram relevanta program och rutiner för dokumentation av vattenuttag, kontroll av grundvattennivåer och vattenkvalitet i enlighet med såväl tillämpliga miljöregler som tillämpliga livsmedelsregler.

Mot denna bakgrund uppfyller sökanden även kravet på teknikval och försiktighetsmått.

Produktval (2 kap. 4 § miljöbalken)

Vid upphandling av entreprenader och material ställer sökanden krav såväl på val av produkter som på entreprenörer. För den ansökta verksamheten – bestående av grundvattenuttag – används kemiska eller biotekniska produkter i ytterst liten utsträckning. Om kemikalieanvändning blir aktuell, exempelvis vid behov av viss rening för att säkerställa jämn och god kvalitet på dricksvattnet, avser sökanden med hjälp av relevant expertis i samband med upphandling och utförande välja miljövänliga alternativ i den utsträckning det är tekniskt och ekonomiskt möjligt.

Hushållnings- och kretsloppsprincipen (2 kap. 5 § miljöbalken)

Den ansökta vattenverksamheten syftar till att säkra en hållbar dricksvattenförsörjning och är i så måtto en förutsättning för planerad vårdverksamhet på grannfastigheten. Vårdverksamheten har i sig bedömts utgöra lämplig markanvändning vid bygglovsprövning och tillgodoser ett väsentligt behov för samhället. Den ansökta vattenverksamheten bidrar således till god hushållning och lämplig användning av mark och vatten.

En stor del av det grundvatten som tas ut bedöms av Ecogain komma att återföras till grundvattenmagasinet efter att ha passerat avlopp och infiltrationsanläggning.⁴³

Vattenverksamhet i form av grundvattenuttag genererar typiskt sett avfall i begränsad utsträckning endast i samband med utförande, utbyte och i viss mån i samband med underhåll av anläggningsdelar. Det avfall som uppkommer kommer att hanteras så att återanvändning och återvinning främjas. Eventuellt farligt avfall kommer att samlas upp och sorteras separat.

Lokaliseringsprincipen

Med hänsyn till den ansökta verksamhetens koppling till bygglovsgiven och påbörjad bebyggelse, den rättspsykiatriska vårdenheten inom Uppsala Jälla 2:25, behöver vattenuttaget ske inom eller i anslutning till den fastigheten. Vidare behöver uttaget ske på en plats med god tillgång på grundvatten och på avstånd från potentiella föroreningskällor.

Genom den utförda lokaliseringstuderingen har det konstaterats att den ansökta lokaliseringen av uttagspunkt inom Uppsala Jälla 2:34 och anläggningar fördelat på Uppsala Jälla 2:34 och Uppsala Jälla 2:25 är en lämplig plats för verksamheten ur alla dessa aspekter (se MKB avsnitt 4).

11.2 Tillåtlighet enligt 3 kap. och 4 kap. miljöbalken

Den ansökta verksamheten bedöms inte påtagligt skada något riksintresse enligt 3 kap. eller 4 kap. miljöbalken, jfr MKB:n avsnitt 2.6 och avsnitt 6.1–6.2.

11.3 Tillåtlighet enligt 5 kap. miljöbalken

Den ansökta verksamheten bedöms inte medföra någon negativ påverkan på tillämpliga miljö kvalitetsnormer och försvårar inte att innehålla eller uppnå sådana normer, se närmare MKB:n avsnitt 7.2.

12 SAMRÅD

Samråd har genomförts med Länsstyrelsen i Uppsala län, Uppsala kommun samt de fastighetsägare och rättighetsinnehavare som kan tänkas bli berörda av den ansökta vattenverksamheten.⁴⁴

Undersökningssamråd genomfördes med berörda fastighetsägare under våren 2022.

⁴³ MKB avsnitt 6.1.

⁴⁴ MKB avsnitt 1.4, se även *Samrådsredogörelse* Bilaga C1.

Den 9 augusti 2022 beslutade länsstyrelsen att vattenverksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan, se Bilaga C2.

Under vintern 2022–2023 genomfördes kompletterande samråd dels med samfälligheter och rättighetshavare som kan tänkas bli berörda, dels med tidigare samråds-krets med anledning av att uttagsmängden i ansökan ökades från tidigare angivna 7,5 m³ per dygn till 10 m³ per dygn.⁴⁵

Länsstyrelsen har därefter bekräftat i nytt beslut att bedömningen att verksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan ej ändrats, se Bilaga C2.

Samrådsredogörelsen, som inkluderar redogörelse för det kompletterande samrådet enligt vad som nyss sagts ovan, jämte övrig dokumentation från samråden, bifogas som Bilaga C1 med därtill hörande underbilagor. De synpunkter som framkommit vid samråden har beaktats vid upprättande av MKB och teknisk beskrivning.

13 ARBETSTID

Den ansökta verksamheten kommer att nyttja befintlig bergbördad uttagsbrunn inom fastigheten Uppsala Jälla 2:34, vilken redan har använts vid provpumpning för den hydrogeologiska utredningen. Verksamheten kommer även att nyttja befintlig byggnad inom Uppsala Jälla 2:25 som pumphus för att hysa installationer som hör till verksamheten.

Utöver den befintliga brunnen kräver den ansökta verksamheten vissa installationer, såsom pumpanordningar, ledningar, hydrofor samt installationer för mätning och kontroll och eventuellt rening. Sökanden bedömer att de erforderliga anläggningarna kan utföras omgående efter att tillstånd meddelats. Enligt aktuell planering kommer anläggningstiden uppgå till ett fåtal månader.

För att ha viss marginal för oförutsedda förseningar i byggfasen föreslår Intea att arbetstiden i tillståndsdomen sätts till fem (5) år från det att domen vunnit laga kraft.

14 VERKSTÄLLIGHETS FÖRORDNANDE

Den planerade rättspsykiatriska vårdenheten på Uppsala Jälla 2:25 kan endast påbörja vårdverksamheten efter att vattenförsörjningen fått en lösning. Planering och byggnader bedöms vara färdiga för inflyttning sensommaren mot hösten 2023.⁴⁶ Vårdenheten kommer då att tillgodose ett angeläget samhälleligt behov.⁴⁷

Mot denna bakgrund är det viktigt att möjligheten att bedriva vårdverksamheten inte kan försenas i avvaktan på att tillstånd till grundvattenuttag för dess vattenförsörjning vinner laga kraft.

I förhållande till den enda fastighet som direkt berörs av intrång och av själva grundvattenuttaget, Uppsala Jälla 2:34, har intrånget reglerats genom avtal. Fastighetens ägare har ingenting emot den ansökta verksamheten. Som angetts i punkten 5.1 ovan bedöms den ansökta verksamheten inte innebära någon risk för skada på andra enskilda eller allmänna intressen i omgivningen. Det finns därmed inget motstående intresse som riskerar att skadas om verkställighetsförordnande meddelas.

Det föreligger således skäl för att som Intea yrkat förordna att verksamheten får påbörjas utan hinder av att tillståndsdomen ännu inte vunnit laga kraft.

⁴⁵ Se MKB avsnitt 1.4.

⁴⁶ Jfr MKB avsnitt 1.1.

⁴⁷ Se t.ex. <https://www.uppdragpsykiiskhalsa.se/psykiatrin-i-siffror/>

15 FÖRORDNANDE OM ERSÄTTNINGEN VID OMRÖVNING

I enlighet med 22 kap. 25 § första stycket, p 14, samt 31 kap. 22 och 23 §§ miljöbalken ska domstolen i tillståndsdöm som avser vattenverksamhet fastställa vilken förlust av vatten, eller annan inskränkning i dennes rätt, som tillståndshavaren förväntas tåla utan ersättning vid omprövning av hänsyn till vissa allmänna intressen. Det som inte ersätts ska bestämmas till högst en femtedel och minst en tjugondel av den vattenmängd som omfattas av tillståndet (vid tillstånd som avser vattenuttag).

Den ansökta verksamheten avser nödvändig vattenförsörjning till boende och personal vid vårdverksamhet på grannfastigheten. Vattenförsörjningen är en grundläggande förutsättning för vårdverksamheten och är således av mycket stor betydelse för sökanden och för vårdverksamhetens huvudman. Det ansökta uttaget är dimensionerat efter aktuell vattenförbrukning i liknande verksamhet och innefattar en måttlig säkerhetsmarginal till den förbrukningen (0,6 m³ per dygn eller drygt en tjugondel av vattenbehovet). Sökanden har således ett väsentligt behov av det ansökta uttaget och har, så vitt nu kan bedömas, små möjligheter att stödja en fortsatt fungerande verksamhet på ett påtagligt mindre vattenuttag.

Mot denna bakgrund yrkar sökanden att den vattenmängd som inte ersätts vid eventuell omprövning fastställs till en tjugondel av den vattenmängd som omfattas av tillståndet.

16 HANDLÄGGNINGSFRÅGOR

16.1 Aktförvarare

Intea föreslår som aktförvarare Cecilia Persson, Uppsala kommun, 753 75, Uppsala. Telefonnummer: 018-7270993, e-post: cecilia.persson2@ uppsala.se.

16.2 Delgivning av samfälligheter

I enlighet med sakägarförteckningen, Bilaga F, finns en marksamfällighet för vägändamål (Uppsala Vaksala-Lunda S:1) med 50 delägare inom det teoretiska influensområdet för vattenverksamheten.

Lantmäterimyndigheten har inte några uppgifter om förening eller annan som förvaltar samfälligheten och har behörighet att företräda den. Någon behörig företrädare för samfälligheten är inte heller känd för Intea och har inte framkommit i samrådet eller genom sökandens egna efterforskningar.

Enligt 22 kap. 3 och 5 §§ miljöbalken ska mark- och miljödomstolen sända en utskrift av kungörelse av en tillståndsansökan till känd styrelse, om en sådan finns, för samfäll fast egendom som berörs av ansökan. Om ingen styrelse finns behöver inte de enskilda delägarna delges. Styrelse eller annan som förvaltar en samfällighet enligt miljöbalken ska emellertid alltid delges kungörelsen.

Vid kungörelsedelgivning som omfattar en samfällighet utan styrelse eller annan behörig delgivningsmottagare ska, enligt 49 § första stycket p 3 delgivningslagen, meddelande om kungörelsen skickas till någon eller några av dem som delgivningen avser. Om en statlig myndighet eller kommun ingår i denna krets ska meddelandet alltid skickas till myndigheten eller kommunen.

Så vitt Intea kan bedöma bör det vara tillräckligt att mark- och miljödomstolen informerar delägare i Uppsala Vaksala-Lunda S:1 genom kungörelsen av ansökan (jfr 22 kap. 3 §

fjärde stycket miljöbalken). Om mark- och miljödomstolen bedömer att samfällighetens delägare behöver delges bör detta kunna ske genom kungörelse och meddelande till Uppsala kommun och några andra enskilda delägare. Information om delägarna finns i underbilaga till sakägarförteckningen, Bilaga F1.

16.3 Handläggningsform

Den ansökta vattenverksamheten har enkel karaktär och bedöms inte få några negativa effekter på omgivningen. Inga särskilt känsliga, värdefulla eller skyddade naturområden finns i verksamhetens beräknade influensområde. Antalet berörda fastigheter är relativt få och det är endast ett fåtal fastighetsägare och rättighetshavare som avhörts vid samråd.

Mot denna bakgrund anser Intea att det finns förutsättningar att avgöra tillståndsmålet utan huvudförhandling jämlikt 22 kap. 16 § andra stycket miljöbalken. Sökanden hemställer att mark- och miljödomstolen använder sig av denna möjlighet och avgör målet på handlingarna.

Intea ber att få återkomma med förslag till sammanträdeslokal för det fall mark- och miljödomstolen bedömer att sammanträde är påkallat.

16.4 Prövningsavgift

Kostnaden för anläggande av uttagsbrunnen med därtill tillhörande anläggningar och installationer inklusive pump, hydrofor och ledningar bedöms inte uppgå till mer än sammanlagt 500 000 kr. Anläggningsarbetet och uppskattade framtida driftkostnader bedöms inte överstiga sammanlagt 1 miljon kr.

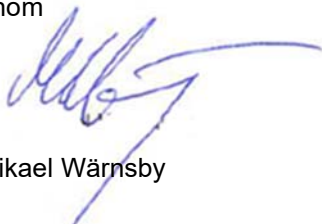
Mot denna bakgrund bör prövningsavgiften bestämmas till högst 10 000 kr i enlighet med 3 kap. 4 § förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Prövningsavgiften kommer att sättas in på mark- och miljödomstolens betaltjänst så snart som möjligt sedan domstolens avgiftsbeslut har kommit sökanden till del.

Som ovan

INTEA JÄLLA AB

genom

Mikael Wärnsby

Sara Andersson

Tor Pöpke